

Kerima Filan
(Sarajevo)

MEĐUNARODNI KONGRES AZIJSKIH
I SJEVERNOAFRIČKIH STUDIJA: ICANAS 38
10.-15. septembar 2007., Ankara, Turska

International Congress of Asian and North African Studies (ICANAS) pod ovim se nazivom održava od 1986. godine. Taj skup, jedan od najvećih u svijetu za područje društvenih nauka, proizišao je iz međunarodnoga kongresa orijentalista. Prvi kongres orijentalista održan je 1873. godine u Parizu i pod tim se nazivom redovno priređivao tokom stotinu godinu, do 1973. kad je ponovo održan u Parizu. Te je godine naziv skupa promijenjen u Kongres humanističkih nauka za Aziju i Sjevernu Afriku i pod tim je naslovom skup održan u Meksiku, Tokiju i Hamburgu. Godine 1986. u Hamburgu je dobio naziv koji danas ima i od tada je, u razmaku od tri do četiri godine, održan u Torontu, Hong Kongu, Budimpešti, Montrealu, Moskvi, te 2007. u Ankari. Za 134 godine (uglavnom) redovnog održavanja kongres je stekao veoma veliki broj učesnika. Kad je 1951. godine priređen 22. po redu u Istanbulu, broj učesnika je, prema zvaničnim podacima, bio 524. U Ankari na ICANAS-u 38 učestvovalo je oko 1.600 stručnjaka.

Organizator i domaćin skupa bio je Visoki institut za kulturu, jezik i historiju "Atatürk", u saradnji s vladinim Fondom za prezentiranje turske kulture. Organizaciju ICANAS-a podržalo je Ministarstvo kulture i turizma, te nekoliko kulturnih institucija u Turskoj.

Visoki institut sastoji se iz četiri ustanove. Dvije su osnovane na inicijativu Mustafe Kemala Atatürka, i to 1931. Institut za historiju (Türk Tarih Kurumu) i 1932. Institut za jezik (Türk Dil Kurumu). Kasnije uspostavljeni Istraživački centar i Kulturni centar su 1983. godine udruženi s dva starija instituta u Visoki institut koji ima za cilj naučnim metodom istraživati turski jezik, tursku historiju i kulturu,

pripremati i voditi naučnoistraživačke projekte, te objavljivati rezultate istraživanja.

Predsjednik Visokoga instituta prof. dr. Sadık Tural bio je na čelu Izvršnoga odbora ICANAS-a 38. Kongres je otvoren 10. septembra u Kongresnoj sali Univerziteta Bilkent u Ankari. Prisutnima su se obratili premijer Republike Recep Tayyip Erdoğan, državni ministar prof. dr. Mehmet Aydın, ministar kulture i turizma Ertuğrul Günay, predsjednik Visokoga instituta prof. dr. Sadık Tural, predsjednik Izvršnoga odbora ICANAS 37 prof. dr. Rostislav Rybakov, te generalni sekretar i predsjednik Međunarodnoga društva stručnjaka za orijentalne i azijske studije, prof. dr. György Hazai i prof. dr. Jikido Takasaki. Recimo odmah da je na kongresu u Ankari profesor Hazai, koji je svojim dugogodišnjim plodnim radom unaprijedio i zadužio turkologiju, izabran za novoga predsjednika Društva.

Nakon otvorenja Kongresa priređena je svečanost pod nazivom "Dvanaest zvijezda na nebu znanja" na kojoj je 12 turskih naučnika i stručnjaka nagrađeno počasnim priznanjem za poseban doprinos društvenim naukama i kulturnom životu u Turskoj. Tokom ceremonije dodjeljivanja priznanja, na prigodan su način učesnicima kongresa predstavljene zasluge laureata. Nagrađeni su prof. dr. Şükri Elçin, Muazzez İlmiye Çığ, prof. dr. İhsan Doğramacı, Süleyman Kazmaz, prof. dr. Oktay Aslanapa, prof. dr. Halil İnalçık, Kâzim Mirşan, prof. dr. Zeyneb Korkmaz, prof. dr. Hamza Eroğlu, prof. dr. Ethem Ruhi Ungor, prof. dr. Bozkurt Guvenç i Kemal Baytaş.

Na ICANAS-u 38 referati su se izlagali tokom šest dana u devet sala na Univerzitetu Bilkent i u osam sala na Univerzitetu TOBB (University of Economics and Technology). Rad Kongresa je organiziran u 13 tematskih grupa: Nauka o jeziku, gramatika, nastava jezika (30 sesija i 5 panela), Historija i kulturna historija (57 sesija i 5 panela), Religija (18 sesija), Filozofija (9 sesija), Materijalna kultura (18 sesija i 1 panel), Daleki Istok (9 sesija), Okoliš i urbanizam: pitanja i rješenja (20 sesija), Kulturne promjene i kulturni razvoj (20 sesija), Ekonomija (6 sesija), Međunarodni odnosi (29 sesija), Književnost: problemi i rješenja (36 sesija i 3 panela), Muzeji, arhivi, biblioteke (5 sesija i 1 panel), Muzička kultura (16 sesija i 1 panel).

Kako se vidi iz broja održanih sesija, najviše je učesnika podnijelo referate iz područja jezika, književnosti i historije. Posjetoci su pokazivali veliko zanimanje i za referate o materijalnoj kulturi i međunarodnim odnosima.

Na velikim kongresima kao što je ICANAS 38 sudionici mogu pratiti samo ograničen broj izlaganja budući da se sesije održavaju pa-

ralelno. Autorica ovoga prikaza pratila je sesije i panele koji su se odvijali u okviru prve dvije teme, jezik i kulturna historija. Stoga se i zapažanja odnose na taj dio Kongresa.

Opći je dojam, kad se imaju u vidu teme o jeziku, historiji i kulturnoj historiji, da su radu ICANAS-a 38 u velikoj mjeri doprinijeli stručnjaci iz zemalja bivšega Sovjetskog Saveza, i po broju učesnika i po kvalitetu podnesenih referata. Učesnici iz Rusije većinom su imali referate iz oblasti arabistike, iranistike, te jezične i kulturološke problematike centralnoazijskih naroda, dok su se turkološkim temama više bavili učesnici iz Azerbejdžana, Tataristana, Kirgizije, Kazahstana, Uzbekistana. Turkološke su teme također najviše bile zastupljene u referatima učesnika iz Turske i Sjevernog Kipra. O arabističkim i iranističkim temama govorili su sudionici Kongresa iz arapskih zemalja i Irana. Na ICANAS-u 38 podneseni su i brojni referati iz oblasti sinologije, indologije i japanistike. Naš će se komentar o tom dijelu ICANAS-a zadržati samo na navedenoj konstataciji.

Teško je iz velikoga broja referata izdvojiti i prokomentirati samo neke. To bi bilo na štetu drugih koji bi ostali nespomenuti. Već prvoga dana Kongresa sudionici su imali na raspolaganju obimnu knjigu u kojoj su objavljeni sažeci referata svih učesnika koji su do predviđenoga roka poslali tekst od najviše 300 riječi. I tako kratki tekstovi ispunili su knjigu velikoga formata od preko hiljadu stranica. Ako bi bilo sreće da se u cijelosti štampaju referati izloženi na ICANAS-u 38, taj bi Kongres široj javnosti bio predstavljen u više zbornika. Do tada, istaknimo nekoliko zapažanja.

Na sesijama je izlagalo po pet učesnika. Zasigurno je za organizatore bio vrlo zahtjevan posao rasporediti veliki broj referata u odgovarajuće sesije u kojima će biti praćeni sa zanimanjem. Stekao se dojam da su selektori za temu Jezik, gramatika, učenje jezika, u tom pogledu uspješno obavili posao. S druge strane, u okviru tema Književnost i Historija – kulturna historija u jednoj su se sesiji znali naći referati koji se odnose na posve različita pitanja. Ma koliko se takve situacije pripisuju organizatorima, treba imati u vidu da jednim dijelom odgovornost pada i na same učesnike. Za sve su veće skupove učesnici obično dužni poslati organizacionim odborima sažetke mnogo prije vremena održavanja kongresa. Zasigurno se dogodi da se u toku samoga sastavljanja referata nametne neko gledište koje u sažetku nije dovoljno istaknuto te referat, razvrstan prema onome što stoji u sažetku, ne dospije u sesiju kojoj bi tematski bolje odgovarao i možda bio praćen s više pažnje. S druge strane, slušaocima se dogodi da baš u vrijeme kad se spremaju napustiti neku sesiju neočekivano čuju referat

koji im privuče pažnju. Takve se situacije, bez sumnje, događaju na svim velikim kongresima. Na ICANAS-u 38 dosta su uspješno prevaziđene panelima na kojima je također po pet učesnika izlagalo na određenu temu. Paneli su otvorili mogućnost komuniciranja među stručnjacima iz različitih zemalja, što treba istaknuti kao veoma korisnu stranu Kongresa. Od pet panela iz historije i kulturne historije, tri su se bavila problemima istraživanja pisanih izvora, odnosno teksta. Kako je historijski tekst zanimljiv filozofima koliko i historičarima, ti su paneli bili vrlo dobro posjećeni i potaknuli su zanimljive diskusije. U toku diskusije (još jednom) je istaknuto kako zajednički rad filologa i historičara olakšava posao stručnjacima i jednoga i drugoga profila, te skraćuje put do postizanja rezultata.

Na drugoj strani, u jezičnoj su sekciji dva panela tretirala filološke teme koje se ne mogu valjano obraditi bez podrške historičara. Na jednom se panelu govorilo o potrebi novoga pristupa u istraživanju najstarijih poznatih tekstova sačinjenih na turskom jeziku, a na drugome se razvila diskusija o jezičnim i kulturnim kontaktima na prostorima kojima je prolazio Put svile.

Iznesimo jedno zapažanje koje nam se čini vrijedno isticanja. Na većini sesija koje je autorica ovoga prikaza bila u prilici pratiti učestvovali su stručnjaci različitih generacija i iz različitih zemalja. To je ostavljalo dojam dobre komunikacije među učesnicima i dobrog načina da se vlastiti pristup odabranoj temi javno provjeri. Tako su se i primjedbe i pitanja koja su se odnosila na neka izlaganja mogli prodiskutirati.

Naš referat pod naslovom "Kulturna vrijednost narodnih zabava: Oblici zabave u Bosni u 18. stoljeću" izložen je u okviru teme Historija i kulturna historija. Budući da su moto ICANAS-a 38 bile riječi Mustafe Kemala Atatürka "Mir u zemlji, mir u svijetu", referat je sačinjen tako da se u njegovome prvom dijelu govori o veseljima u povodu uspostavljanja mira nakon kraćih ili dužih ratova. Ta koncepcija referata potaknula nas je da veselu stranu života u osmanskoj Bosni promatramo kroz zabave inicirane službenim obznanama, kao što su svetkovine dvora i vjerski praznici, te kroz zabave organizirane neovisno od državnoga središta. Ove su potonje uključivale, na jednoj strani, službene izlete cehovskih organizacija, a na drugoj strani posve neslužbene izlete (teferiče) i druženja koja je priređivao narod. U toku diskusije poveden je razgovor o narodnim zabavama u različitim dijelovima Osmanske države, a to je pomoglo da se spomene ono što je bilo zajedničko (pozorište sjenki, pjevanje uz saz, sohbət-halve) i da se istakne ono što je bilo specifično za određene krajeve (u Bosni npr. sevdalinka).

Nije nevažno spomenuti da je uz Kongres priređen raznovrstan kulturni program. Održani su koncerti klasične i narodne turske muzike. U auli Kongresne sale Univerziteta Bilkent postavljene su izložbe originalnih primjeraka sultanskih *fermana*, tradicionalnih muzičkih instrumenata, narodnih nošnji iz različitih dijelova Turske, te prodajna izložba izdanjâ Ministarstva za kulturu i turizam, kao i Kulturnog centra "Atatürk".

Po cijenu da je to suvišno isticati, reći ćemo kako je za učesnike bilo korisno što su u toku priprema Kongresa sve informacije na vrijeme bile dostupne na portalu na internetu. Učesnici su tako i prije dolaska u Ankaru mogli osmisliti svoje vrijeme.

Od zemalja koje su se kandidirale za organiziranje ICANAS-a 39, u Ankari se najviše spominjala Nizozemska. Odluka još nije objavljena.